

Особливості інклюзивної освіти дітей з порушеннями психологічного розвитку в музичних школах та школах мистецтв

Омелянович Віталій Юрійович

*професор кафедри медичної психології, психосоматичної медицини та психотерапії НМУ імені О.О. Богомольця
доктор медичних наук, професор*

Омелянович Оксана Валеріївна

викладач Київської дитячої музичної школи №40

Особливості інклюзивної освіти дітей з порушеннями психологічного розвитку в музичних школах та школах мистецтв

Інклюзивна освіта є одним з найважливіших напрямків гуманізації світового суспільства і його розвиток в нашій країні є, безперечно, важливим кроком на шляху повернення до європейської культурної спільноти. Об'єктом інклюзивної освіти можуть бути діти, які належать до певних етнічних груп та мають мовний бар'єр, належать до певних релігійних конфесій, що значно відрізняються від титульних віросповідань, але основним об'єктом є і буде залишатися контингент дітей з відхиленнями у фізичному та психічному розвитку. При цьому такі діти можуть і не мати інвалідності, тому відносно них застосовується термін «діти з особливими освітніми потребами» (ООП), тобто «особи, які потребують додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення їх права на освіту» [1].

Особливості інклюзивної освіти дітей з порушеннями психологічного розвитку в музичних школах та школах мистецтв

В сучасних українських музичних школах педагоги стикаються з проблемами в навчанні та взаємодії з учнями, здібності яких обмежені внаслідок різних психічних розладів, в тому числі і внаслідок патології аутистичного спектру (РАС).

Ця група психічних розладів характеризується стійким дефіцитом здібностей ініціювати та підтримувати соціальні взаємодії і стосунки, а також низкою обмежених, негнучких моделей поведінки та інтересів. Дефіцит є достатньо серйозним та призводить до вираженого погіршення особистих, сімейних, соціальних та освітніх здібностей [2].

Особливості інклюзивної освіти дітей з порушеннями психологічного розвитку в музичних школах та школах мистецтв

У Сполучених штатах в Законі про освіту осіб з обмеженими можливостями перераховані тринадцять категорій інвалідності, згідно з якими учні мають право на спеціальні освітні послуги [3]: це хворі з порушеннями навчання, порушеннями зору, слуху та мовлення, емоційними порушеннями, затримками психологічного розвитку та аутизмом [4]. При цьому відсоток дітей, які отримують інклюзивне навчання в США дорівнює 16%, тобто біля 6,4 млн. осіб [5].

Особливості інклюзивної освіти дітей з порушеннями психологічного розвитку в музичних школах та школах мистецтв

- ❖ Центр контролю та профілактики захворювань США (CDC) наводять дані про розповсюдженість аутизму до 1% дітей [6], а в Україні, за даними МОЗ, протягом 2013-2017 рр. захворюваність дітей на РАС зросла вдвічі, досягши 27,8 випадків на 100 000 дитячого населення [7].
- ❖ За даними сучасних рандомізованих контрольованих досліджень використання музичних інтервенцій при РАС відмічається позитивний вплив музики на емоційні, соціальні та комунікаційні складові взаємодії хворих дітей з батьками [8].
- ❖ Музикотерапія включає в себе вільну та структуровану імпровізацію, співання пісень, а також прослуховування як аудіозаписів, так і «живої» музики, що призводить до покращення взаємодії між пацієнтом та терапевтом, навчає комунікації та вираженню своїх емоцій [9, 10].
- ❖ Нажаль, ефективності використання музичної освіти дослідниками не приділялося такої уваги, як ефективності музикотерапії, хоча позитивна роль музики в наданні допомоги дітям, які страждають на РАС, є незаперечною [10].

Особливості інклюзивної освіти дітей з порушеннями психологічного розвитку в музичних школах та школах мистецтв

Слід відмітити, що основна мета музичної освіти дітей, все ж таки, міститься в розвитку музичних знань, навичок та здібностей, тоді як мета музикотерапії – це розвиток особистості та комунікаційних здібностей [11].

Разом з тим, музична освіта за своєю природною суттю пов'язана з розвитком невербальної пам'яті та моторних навичок, але ці процеси тягнуть за собою ще й покращення вербальної пам'яті та вербальних навичок. Це пов'язане з нейрофізіологічними асоціаціями в головному мозку між процесами обробки музичних звуків та усного мовлення [12].

Особливості інклюзивної освіти дітей з порушеннями психологічного розвитку в музичних школах та школах мистецтв

Сучасні наукові дослідження свідчать про те, що музична освіта дітей та підлітків без порушень психіки посилює нейронні дискримінації невеликих змін висоти тонів мовлення, покращує нейронні кореляти виконавської роботи та розширює активні ділянки мозку, пов'язані зі сприйняттям музики, включаючи слухову кору та зони лімбічної системи, тобто, в кінцевому рахунку, музична освіта підвищує нейронну пластичність головного мозку [13, 14].

Саме тому використання музичної освіти для надання допомоги дітям з РАС в межах логопедичної терапії має значну перевагу в порівнянні з іншими видами мистецької освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання: Наказ МОН №912 від 01.10.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/ (дата звернення: 14.09.2018).
2. Bui E., Ohye B., Palitz S., Olliac B., Goutaudier N., Raynaud J.P., Kounou K.B., Stoddard F.J. Acute and chronic reactions to trauma in children and adolescents / IACAPAP Textbook of Child and Adolescent Mental Health [Електронний документ] Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/263010920_Acute_and_chronic_reactions_to_trauma_in_children_and_adolescents
3. Adamek, M.A., & Darrow, A.A. (2010). Music in Special Education (2 Edition). Silver Spring, MD: American Music Therapy Association.
4. NCES. (2015). Children and youth with disabilities. Washington, DC: National Center for Education Statistics. Retrieved from: https://nces.ed.gov/programs/coe/indicator_cgg.asp
5. OSF (2015). Official statistics Finland: Special education. Helsinki: Statistics Finland. Retrieved from: http://www.stat.fi/til/erop/index_en.html
6. Мойсеєнко І.М. Теоретичні підходи до дослідження ознак аутизму в Україні / Інноваційна педагогіка Випуск 10. Т. 1. 2019, С. 58-62.
7. Weitlauf, A. S. et al. Therapies for Children with Autism Spectrum Disorders (Agency for Healthcare Research and Quality, Rockville, MD, 2014).
8. Geretsegger, M., Elefant, C., Mössler, K. A. & Gold, C. Music therapy for people with autism spectrum disorder. Cochrane Database Syst. Rev. 6, CD004381 (2014).
9. Quintin E.M. Music-Evoked Reward and Emotion: Relative Strengths and Response to Intervention of People With ASD / Front Neural Circuits. 2019; 13: 49. Published online 2019 Sep 18. doi: [10.3389/fncir.2019.00049](https://doi.org/10.3389/fncir.2019.00049)
10. Salvador, K., and Pasiali, V. (2017). Intersections between music education and music therapy: education reform, arts education, exceptionality, and policy at the local level. Arts Educ. Policy Rev. 118, 93–103. doi: 10.1080/10632913.2015. 1060553
11. Patel, A. D. (2014). Can nonlinguistic musical training change the way the brain processes speech? The expanded OPERA hypothesis. Hear. Res. 308, 98–108. doi: 10.1016/j.heares.2013.08.011
12. Carpentier, S. M., Moreno, S., and McIntosh, A. R. (2016). Short-term music training enhances complex, distributed neural communication during music and linguistic tasks. J. Cogn. Neurosci. 28, 1603–1612. doi: 10.1162/jocn_a_00988.
13. Kraus, N., and Strait, D. L. (2015). Emergence of biological markers of musicianship with school-based music instruction. Ann. N Y Acad. Sci. 1337, 163–169. doi: 10.1111/nyas.12631.
14. Rabinowitch, T. C., and Meltzoff, A. N. (2017). Joint rhythmic movement increases 4-year-old children's prosocial sharing and fairness toward peers. Front. Psychol. 8:1050. doi: 10.3389/fpsyg.2017.01050.

Дякую за увагу!